

FIBULE DIN BRONZ DESCOPERITE LA BARBOȘI, PROVENITE DIN COLECȚIA „AL. NESTOR MĂCELLARIU”

Costin CROITORU*

Keywords: Barboși, Roman, *fibulae*, private collection.

Patrimoniul arheologic¹ (cunoscut) descoperit în cadrul complexelor de la Barboși (jud. Galați; fig. 2), prin diverse metode și din varii motive, s-a răspândit în mai multe colecții², încropite încă din prima parte a secolului al XIX-lea. Dincolo de cele oficiale (ordonate pe un criteriu cantitativ acestea ar fi astăzi: Muzeul de Istorie „Paul Păltănea” din Galați, Institutul de Arheologie „Vasile Pârvan” din București – *via* Muzeul Național de Antichități, Institutul de Arheologie din Iași, Complexul Muzeal Național „Moldova” din Iași, Muzeul Brăilei „Carol I”), avem cunoștințe ceva mai consistente despre colecția particulară strânsă de dr. Alexandru Nestor Măcellariu, care a ajuns parțial în patrimoniul instituției muzeale gălățene, prin donație și achiziții, restul artefactelor – despre care nu avem absolut nici un indiciu, fiind răspândite între moștenitori (sic!).

Despre modalitatea în care dr. Alexandru Nestor Măcellariu își dobândise colecția informațiile sunt puține, dar sugerează apelul la metode, nu întotdeauna etice. Acesta reușise în primele decenii ale secolului al XX-lea să ocupe diverse funcții publice în Galați, care i-au permis, într-un fel sau altul, să aibă acces la „descoperiri”. În 1925 figura ca profesor de igienă la Liceul „Vasile Alecsandri”, apoi director la Spitalul „Caritatea Gălățeană – Elisabeta Doamna”, din 1929 fiind membru delegat al spitalului pentru probleme litigioase, iar din 1933 primar al Galaților. Aceste calități l-au adus în postura de proprietar al moșiei Șendreni (pe teritoriul acesteia se afla așezarea civilă a fortificației de la Barboși), dar și de administrator al moșiei Calica (Filești – pe teritoriul acesteia se aflau complexele de la Tirighina-Barboși), donată spitalului la 23 august 1903, prin testament, de către dr. Aristide Serfioti.

Desigur că la achiziționarea moșiei Calica de la frații Alexandru, Grigore și Emil Ghica, la 12 iunie 1879, dr. Serfioti știa de existența „antichităților” ce se găseau, din întâmplare sau prin săpături în punctul „Gherghina”. Așa se explică și clauza inclusă în contractul de arendare a moșiei, încheiat la 23 aprilie 1880: „*Dl proprietar își rezervă dreptul exclusiv de a face săpături pentru căutarea sau scoaterea de antichități [...]. Dl arendaș va fi dator [...] a priveghia ca nimeni altul, fie și din partea guvernului, să nu facă asemenea săpături*”.

* Muzeul Brăilei „Carol I”; Universitatea de Stat „B. P. Hașdeu” din Cahul, email: costin_croitoru1@yahoo.com.

¹ Autorul acestor rânduri era tentat să utilizeze sintagma „patrimoniu mobil”, din păcate însă, în cazul Barboșului, patrimoniul imobil – avem în vedere în special piatra „de Dobrogea” utilizată la construcția fortificațiilor romane, a devenit extrem de ... mobil în secolele XVIII-XIX, odată cu pietruirea drumurilor din Galați și ridicarea unor case și biserici „de zid” în oraș dar și în capitala provinciei, la Iași. Foarte elocventă în acest sens este și mărturia hatmanului cazacilor zaporojeni Filip Orlik, călător în zonă la 1722: „[...] *Pe acea movilă era o clădire de zid, fie un palat, fie întărituri, a căror ruine locuitorii Galașului le-au luat ca să-și clădească propriile lor case. Au luat chiar și temeliiile, din cari au clădit zece biserici, dar mai sânt încă resturi ale acelor ziduri de piatră de cărămidă, cari se văd a fi antice*”, cf. P.P. Panaitescu, *Călători poloni în Țările Române*, București, 1930, p. 174.

² C. Croitoru, *Varia memoria antiquitatis (I). Semnalări privind unele descoperiri arheologice la Bărboși (Galați) în secolul al XIX-lea*, în vol. *Perspective asupra istoriei locale în viziunea tinerilor cercetători, (II), Lucrările Colocviului Științific, Galați, 19 mai 2006* (vol. îngrijit de Șt. Stanciu, C. Croitoru), Galați, 2006, p. 53-70.

Evident clauza a fost păstrată și în contractele încheiate după moartea doctorului, survenită la 24 iunie 1905...³.

Există suficiente indicii pe baza cărora să concluzionăm că dr. Alexandru Nestor Măcellariu va fi preluat colecția de antichități a dr. Aristide Serfioti și ulterior se va fi preocupat să o și îmbogățească. Crișan Mușeteanu, care l-a cunoscut pe Măcellariu, pe când era student la Facultatea de Medicină din București, își amintește că ar fi săvârșit „fel de fel de matrapazlăcuri ca să pună mâna pe lucruri realmente frumoase din casa lui Serfioti”⁴. Scriitoarea Lucia Borș confirma și ea, în 1938, „preluarea” de către același a unor piese din colecția Serfioti⁵.

În orice caz, așa cum notam mai sus, o parte – nu știm cât de consistentă, pentru că nu s-a păstrat nici un inventar al colecției Serfioti sau Măcellariu – a ajuns în patrimoniul Muzeului de Istorie „Paul Păltănea” din Galați. A fost publicată de către Ion T. Dragomir⁶, care a descris piesele oferind și unele analogii, evident la nivelul de cunoaștere ai anilor '80, ai veacului trecut. În ceea ce ne privește vom relua discuția asupra celor patru fibule romane, interesante, chiar dacă aparțin unor tipuri cunoscute în literatura de specialitate, și care pot oferi anumite repere, inclusiv cronologice în ceea ce privește viața antică din sudul Moldovei.

1. fibulă din bronz⁷ fragmentară – acul este rupt (fig. 1/1). Are următoarele dimensiuni: lungimea = 5,5 cm, lățimea maximă = 1,6 cm. Este o fibulă cu balama formată prin îndoirea capului spre exterior, având corpul semicircular ornamentat cu incizii liniare; piciorul scurt este terminat cu un buton, portagrafa triunghiulară, perforată median, iar acul, cu opritor, pivota în jurul axei. Conform informațiilor păstrate a fost descoperită la Barboși, în timpul săpăturilor arheologice din anii 1936-1937, deci în cadrul campaniei întreprinse de Gh. Ștefan. Interesant de subliniat este faptul că pare să fie cea de-a doua piesă vestimentară de acest tip identificată cu acest prilej, raportul de săpătură⁸ reținând și figurând un exemplar, întreg, foarte apropiat morfologic de cel ajuns în colecția Măcellariu, din motive pe care nu putem azi decât să le intuim...

În literatura de specialitate au fost individualizate drept fibule de tip „Aucissa” (*Almgren 242, Rustoiu 29, Cociș 14*) și reprezintă cea mai des întâlnită variantă din tipul pieselor cu balama descoperite în cadrul provinciilor romane⁹, nelipsind fiind însă nici din

³ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Galați, *fond dr. Aristide Serfioti, II*, f. 188-192; vezi și M.-D. Pohrib, *Doctorul Aristide Serfioti (1828-1905). Un destin în slujba comunității gălățene*, Galați, 2012, p. 30 și urm.

⁴ Cr. V. Mușeteanu, *Lumea copilăriei mele*, Galați, 2001, p. 259.

⁵ Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Galați, *fond Primăria orașului Galați*, 1939, dosar 550, f. 24.

⁶ I. T. Dragomir, *Vestigii milenare inedite din patrimoniul muzeului județean de istorie Galați. Colecția dr. Alexandru Nestor Măcellariu*, în Peuce, IX, 1984, p. 157-584 [= *Idem*, în *Monografia arheologică a Moldovei de sud* (Danubius, XVI), Galați, 1996, p. 567-628].

⁷ I. T. Dragomir, *op. cit.*, p. 178, nr. 66, pl. XIII/66. Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, nr. inv. 6831.

⁸ Gh. Ștefan, *Nouvelles découvertes dans le Castellum” romain de Bărboși (près de Galați)*, în „Dacia”, V-VI, 1935-1936 (1938), p. 347, fig. 4/15: „fibulă derivată din tipul Nauheim”. Reluată de S. Sanie, *Civilizația romană la est de Carpați și romanitatea pe teritoriul Moldovei*, Iași, 1981, p. 62, pl. 9/1 întocmai: „derivată din tipul Nauheim” și S. Sanie, Ș. Sanie, *Cetățuia geto-dacică de la Bărboși. III. (Materiale arheologice recoltate. B. Piese de metal. b. Arme; c. Podoabe; C. Tezaur și monede izolate; D. Importuri elenistice și romane)*, în AM, XIV, 1991, p. 48, pl. I/5: „fibula are unele elemente care o apropie de cele derivate din tipul Nauheim, de cele în formă de «T» și mai ales, de exemplarele tipului 14 bib din grupul de fibule «à plaquettes»”. Pentru atribuirea corectă vezi C. Croitoru, *General Considerations about the Roman Brookes with hinge from Eastern Dacia*, în „Istros”, XIV, 2007, p. 322-324, fig. 1/1.

⁹ O. Almgren, *Studien über nordeuropäische Fibelformen der ersten nachchristlichen Jahrhunderte, mit Berücksichtigung der provincialrömischen und südrussischen Formen*, (Mannus Bibliothek, 32), Leipzig, 1923, p. 109; A.M. Ambroz, *Fibuly Juga Evropeiskoj časti SSSR*, în *Arheologija SSSR*, D1-30, 1966, p. 26; A. Böhme, *Die Fibeln der Kastelle Saalburg und Zugmantel*, în *Saalburg Jahrbuch. Bericht des Saalburg Frankfurt am Main-Bad*, XXIX, 1972, p. 11; E. Ettliger, *Die römischen Fibeln in der Schweiz*, Bern, 1973, p. 93-94 (tipurile 29-30); E. Riha, *Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst*, în *Forschungen in Augst*, III, 1979, p. 114-115; R. Košević, *Antičke fibule s područja Šiška*, Zagreb, 1980, p. 15-17; D. Bojović, *Rimske fibule*

mediul barbar¹⁰. Difuziunea lor a fost pusă pe seama armatei – purtate fiind de legionari, fapt care explică și larga lor răspândire.

Morfologic, au corpul semicircular, iar piciorul scurt se termină, în general, printr-un buton; port-agrafa este plină. Capul este mic, dreptunghiular, cu ornamentație variată, uneori cu volute și inscripții. Este vorba despre numele producătorului (*AUCISSA*) fapt ce a determinat și denumirea atribuită¹¹. Conform lui A. Rustoiu, exemplarele din Dacia preromană sunt reduse numeric (catalogul său conținea șase exemplare, descoperite la Căpâlna, Divici, Poiana, Popești, Răcătău și București-Tei) și asemănătoare din punct de vedere morfologic astfel încât nu ar necesita o sub-împărțire tipologică¹². S. Cociș analizând variantele mai târzii ale acestora, identificate în provincia *Dacia* (peste 120 de exemplare) ilustrează patru forme de fibule de tip „Aucissa”, fiecare cu mai multe variante, în general, distinse în funcție de ornamentația și morfologia capului și corpului (conform celei din urmă piesa de la Barboși aparține tipului 14a).

Pentru spațiul est-carpatic¹³ cunoaștem câte un exemplar identificat la Răcătău¹⁴ și Poiana¹⁵, două aproape identice la Barboși¹⁶ (deși nimeni nu a făcut asocierea între acestea până în momentul de față), unde apar deci variantele timpurii ale acestui tip. Piesa de la Răcătău a fost identificată în cadrul unui complex închis, iar cea de la Poiana în nivelul al V-lea al așezării, datat pe baza monedelor imperiale timpurii, fibulelor profilate „cu ochi” și a recipientelor de sticlă *milefiori*, în prima jumătate a secolului I p.Chr. Fibula de la Barboși (una dintre cele mai bune analogii pentru piesa pe care o discutăm, inclusiv în ceea ce privește port-agrafa) „ar fi putut de asemenea să aparțină nivelurilor de locuire geto-dacică” (sic!)¹⁷. Puținele elemente de datare confirmă deci cronologia generală a acestui tip de fibule. Astfel de piese și-au făcut apariția la finele secolului I a.Chr. (anii 20-10 a.Chr.)¹⁸, fiind intens vehiculate pe durata primei jumătăți a secolului următor, unele exemplare rămânând în uz și după jumătatea veacului menționat¹⁹, și uneori și la începutul celui de-al doilea, când începe să se dezvolte o evoluție locală a tipului „Aucissa” tradițional, despre care vom vorbi mai jos.

Singidunuma, Belgrad, 1983, p. 22-23; M. Feugère, *Les fibules en Gaule Méridionale de la conquête à la fin du Ve siècle après J.-C.*, în „Revue Archéologique de Narbonnaise” (Supplément 12), Paris, 1985, p. 318, 333 (tipul 22); E. Genčeva, *Typologie et datation des fibules de la haute époque romaine de la Bulgarie de Sud*, în *Arheologia*, IV, 1987, p. 35; G. Franzius, *Die Fundgegenstände aus Prospektion und Grabungen in der Kalkriessner-Niewedder Senke bei Osnabrück*, în „Germania”, 70, nr. 2, 1992, fig. 3/1-4; 4/1-4; Fl. Curta, *Die Fibeln der sammlung „V. Culică”*, în „Dacia” (NS), XXXVI, 1992, p. 73-75.

¹⁰ I. Peškař, *Fibeln aus der römischen Kaiserzeit in Mähren*, Praga, 1972, p. 66; V. Bârcă, *Fibulele din mediul est-carpatic (sec I a.Chr. – începutul sec. II p.Chr.). Cronologie, origine, răspândire*, în vol. *Comerț și civilizație. Transilvania în contextul schimburilor comerciale și culturale în antichitate*, Cluj-Napoca, 2005 (Editura: C. Cosma, A. Rustoiu), p. 125-126; R. Chowanick, *Aucissa type brooches found in Poland*, în vol. *Fontes historiae. Studia in honorem Demetrii Protase*, Bistrița-Cluj Napoca, 2006, p. 171-182.

¹¹ Fără să i se cunoască locul de descoperire, o astfel de piesă „inscripționată” este publicată de către D. Popescu, *Fibeln aus dem Nationalmuseum für Altertümer in București*, în „Dacia”, IX-X, 1941-1944 (1945), p. 488, pl. II/6. Vezi și S. Cociș, *Fibulele din Dacia romană*, Cluj Napoca, 2004, p. 184, nr. 660, pl. XLV/660.

¹² A. Rustoiu, *Fibulele din Dacia preromană (sec. II î.e.n. – I e.n.)*, București, 1997, p. 60; catalogul la p. 114-115.

¹³ C. Croitoru, *Roman discoveries in the East Carpathian Barbaricum (1st century B.C. – 5th century A.D.)*, Brăila, 2011 (Romanian Academy, Iași Branch, Archaeology Institute), p. 264-265, nr. cat. 518, 1088, 1291.

¹⁴ V. Căpitanu, *Fibulele de tip Latène descoperite în așezarea de tip „dava” de la Răcătău, comuna Horgești, jud. Bacău*, în „Carpica”, XVI, 1984, p. 70, fig. 9/10; Fl. Curta, *op. cit.*, p. 57, no. 126; C. Croitoru, *Brookes with hinge...*, p. 322-324, fig. 1/3.

¹⁵ R. Vulpe *et alli*, *Activitatea șantierului arheologic Poiana-Tecuci, 1950*, în SCIV, II, nr. 1, 1951, fig. 24/8; S. Teodor, S. Țau, *Obiecte de port și podoabă din așezarea geto-dacică de la Poiana, jud. Galați (I). Fibule*, în AM, XIX, 1996, p. 63-65, 99, nr. 157, fig. 14/4; R. Vulpe, S. Teodor, *Piroboridava. Așezarea geto-dacică de la Poiana*, București, 2003, p. 57-58, 217, fig. 104/4; C. Croitoru, *Brookes with hinge...*, p. 322-324, fig. 1/2.

¹⁶ Vezi *supra*.

¹⁷ S. Sanie, Ș. Sanie, *op. cit.*, p. 48.

¹⁸ M. Feugère, *op. cit.*, p. 306.

¹⁹ A. M. Ambroz, *op. cit.*, p. 26; A. Böhme, *op. cit.*, p. 11; E. Ettliger, *op. cit.*, p. 29; A. Rustoiu, *op. cit.*, p. 60.

2. fibulă din bronz²⁰ fragmentară – lipsește acul (fig. 1/2). Are următoarele dimensiuni: lungimea = 4,3 cm, lățimea maximă = 1,4 cm. Este o fibulă confecționată din două bucăți de metal, cu balamaua formată din două plăcuțe distanțate și perforate, între care a fost introdus acul pivotant; capul este dreptunghiular cu laturile inferioare semicirculare; corpul este arcuit, cu o nervură mediană; piciorul este scurt și terminat cu un buton, portagrafa este înaltă, de formă dreptunghiulară. A fost descoperită la Barboși în condiții necunoscute. Deși nu deținem nici un fel de date suplimentare pentru acest exemplar, aceasta nu înseamnă că este mai puțin interesant. La Barboși au mai fost identificate două fibule ce pot fi asociate aceluiași tip, din păcate fără context arheologic²¹.

Acestea au fost tratate ca tip separat (*Bojović 14*) sau ca variante târzii ale tipului „*Aucissa*”, cu precizarea anterioară că trebuie asociate „ultimei faze de dezvoltare regională a tipului tradițional”²². Sunt răspândite în marea majoritate în cele două Moesii²³ și în Dacia²⁴, și doar foarte rar în alte provincii²⁵. Pe un criteriu al răspândirii, atelierele care le-au confecționat sunt de căutat în sudul Daciei (S. Cociș repertoriază peste 60 de exemplare); mediile militare în care au fost preponderent identificate sugerează de asemenea purtarea lor mai ales de către soldați. Din punct de vedere cronologic par să fi înlocuit fibulele puternic profilate, demodate din a doua jumătate a secolului al II-lea p.Chr. și au fost purtate până în primele două decenii ale secolului III p.Chr.²⁶.

3. fibulă din bronz²⁷ confecționată dintr-o singură bucată de metal, fragmentară – lipsesc resortul și acul, port-agrafa parțial ruptă (fig. 1/3). Are lungimea = 4 cm. A fost descoperită la Barboși în condiții necunoscute. Este de tip puternic profilat – la care în mod normal resortul bilateral era format dintr-un număr mare de spire (10-14), coardă exterioară susținută de un cârlig; corpul este ornamentat cu două noduri, unul plasat spre capul arcului, celălalt desparte corpul de picior, cel din urmă ornamentat cu un buton; port-agrafa era trapezoidală.

Reprezintă o variantă „regională” a fibulelor puternic profilate, numite „de tip pontic” (*Koščević 12*) sau „de tip răsăritean” (*Rustoiu 20a-b*). Au fost descoperite exemplare în *Moesia Superior*²⁸, *Pannonia*²⁹, *Dacia*³⁰, în spațiul nord-pontic³¹ și sporadic pe *limes-ul germanic*³², în Slovacia³³ sau în lumea sarmatică³⁴ de la est de Carpați.

În ceea ce privește variantele timpurii ale acestui tip, A. Rustoiu aprecia că ar fi fost prelucrate în atelierele din estul Daciei, la *Zargidava* și *Piroboridava*, de unde au „radiat” spre spațiul nord-pontic și din sud-estul Transilvaniei, unde apar ceva mai frecvent³⁵; la aceeași concluzie ajunge și V. Bârcă, acesta avansând ipoteza conform căreia fibulele acestui

²⁰ I. T. Dragomir, *op. cit.*, p. 179, nr. 68, pl. XIII/68. Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, nr. inv. 6832.

²¹ S. Sanie, *op. cit.*, p. 179, nr. 2-3; pl. 47/1, 7.

²² D. Grbić, *Fibulae as Products of Local Workshops at Diana*, în vol. *Roman Limes on the Middle of Lower Danube*, Belgrade, 1996, p. 87-89; S. Cociș, *op. cit.*, p. 81-83 (tipul 14d).

²³ S. Sanie, *op. cit.*, p. 179, nr. 2-3; pl. 47/1, 7; D. Bojović, *op. cit.*, p. 37; D. Grbić, *op. cit.*, p. 88.

²⁴ S. Cociș, *op. cit.*, p. 81-83, nr. cat. 713-781.

²⁵ I. Kovrig, *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln in Pannonien*, *Dissertationes Pannonicae*, Series II, nr. 4, 1937, p. 71, pl. XIV/141, 143; C. Gugl, *Archäologische Forschungen in Teurnia: Die Ausgrabungen in der Wohnterrassen 1971/1978*, Wien, 2000, p. 241, tabel. 38/5.

²⁶ D. Grbić, *op. cit.*, p. 87-89; C. Gugl, *op. cit.*, p. 241; S. Cociș, *op. cit.*, p. 83.

²⁷ I. T. Dragomir, *op. cit.*, p. 178, nr. 67, pl. XIII/67. Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, nr. inv. 6833.

²⁸ D. Bojović, *op. cit.*, p. 40-43, pl. XIII/113-114; pl. XIV/115-123, pl. XV/124-133.

²⁹ R. Koščević, *Antičke fibule s produčja s Siska*, Zagreb, 1980, p. 24, pl. XIX/136-140.

³⁰ A. Rustoiu, *op. cit.*, p. 112, nr. 1-17, fig. 61-63.

³¹ A.M. Ambroz, *op. cit.*, p. 44, pl. VIII/1-2.

³² A. Böhme, *op. cit.*, p. 19, pl. II/46.

³³ M.L. Schmiedlová, *Spony z doby rimskej na Slovensku / Die Fibeln der Römerzeit in der Slowakei*, în *Archeologicky Ustav Slovenskej Akadémie Vied*, V, Nitra, 1961, pl. XXII/21.

³⁴ V. Bârcă, *op. cit.*, p. 129-131, fig. 3/1-12.

³⁵ A. Rustoiu, *op. cit.*, p. 54. Vezi și V. Crișan, *Dacii din estul Transilvaniei*, Sfântu Gheorghe, 2000, p. 140, pl. 114/8-10, 12.

tip au ajuns în mediul sarmatic est-carpatic tot prin intermediul geto-dacilor răsăriteni³⁶. Totuși, pe același criteriu al frecvenței, aceste accesorii vestimentare ar fi putut fi prelucrate și la *Buridava*, aici fiind descoperite în număr destul de mare³⁷.

Din punct de vedere cronologic au fost încadrate în perioada cuprinsă între secolul I p.Chr. și prima jumătate a secolului II p.Chr.³⁸, datare restrânsă de V. Bârcă în intervalul dintre a doua jumătate a secolului I p.Chr. până către începutul secolului II p.Chr., pe baza observației că astfel de fibule lipsesc din inventarul mormintelor sarmatice din prima jumătate a secolului II p.Chr.³⁹. În orice caz, dacă (!?) într-adevăr aceste accesorii vestimentare au fost confecționate în davele presupuse, evident că producția lor va fi încetat după cucerirea romană.

4. fibulă din bronz⁴⁰ cu corpul în formă de trompetă, având sistem de închidere prin resort din fier, prins într-o semirolă, fragmentară – lipsește acul; portagrafa este în formă de cârlig (fig. 1/4). Are următoarele dimensiuni: lungimea = 4,4 cm, lățimea maximă = 2,3 cm. A fost descoperită la Barboși în condiții necunoscute.

Sunt asociate fibulelor skeumorfe a căror principală caracteristică constă în faptul că au corpul modelat sub forma unor obiecte (secure, corn, liră etc.); fiind răspândite pe tot cuprinsul imperiului, dar în special în provinciile vestice⁴¹.

În ceea ce le privește pe cele în formă de trompetă, deși destul de rare, au fost individualizate ca tip distinct (*Bojović 29/1, Cociș 23b*), așa cum se întâmplă, de altfel, cu toate reprezentările. Din *Dacia* se cunosc două exemplare, descoperite la *Porolissum*⁴² și *Bologa*⁴³; cum se vede, din ceea ce știm până în momentul de față, sunt asociate tot mediului militar. Din punct de vedere cronologic au fost datate destul de precis, având o circulație restrânsă doar din deceniul șapte al secolului II p.Chr. până în primele decenii ale secolului III p. Chr.⁴⁴.

BRONZE FIBULAE DISCOVERED AT BARBOȘI, FROM THE „AL. NESTOR MĂCELLARIU” COLLECTION

The archaeological heritage found in the archaeological site from Barboși (Galați County) was spread in several collections composed from the first part of the nineteenth century. Beyond the official ones (museum collections) today we know something more substantial about the private collection amassed by Al. Nestor Măcellariu – the former owner of the estate on which the archaeological site was. On his death a part of his private collection was donated to the museum from Galați. This known part of the collection was published by I. T. Dragomir in 1984 providing the described parts and some analogues obviously on the knowledge level of 80s of last century. In our case we will resume the discussion on the four Roman brooches even if belonging to known types we think they can provide benchmarks, including chronological terms regarding the Roman life in southern Moldova.

³⁶ V. Bârcă, *op. cit.*, p. 130-131.

³⁷ D. Berciu, *Buridava dacică*, București, 1981, p. 52, pl. 20/1-4, 13; 23/5; 31/12; 37/5; 71/5; 81/6; 82/7; 91/11; 102/10-11, 16.

³⁸ A. Rustoiu, *op. cit.*, p. 54.

³⁹ V. Bârcă, *op. cit.*, p. 131.

⁴⁰ I. T. Dragomir, *op. cit.*, p. 179, nr. 69, pl. XIII/69. Muzeul de Istorie „Paul Păltănea”, Galați, nr. inv. 6830.

⁴¹ A. Böhme, *op. cit.*, p. 38-39; M. Feugère, *op. cit.*, p. 372-382; D. Bojović, *op. cit.*, pl. XXXI; E. Riha, *Die römischen Fibeln aus August und Kaiseraugst. Die Neufunde seit 1975*, Forschungen in August, 18, 1994, p. 172-174; S. Cociș, *op. cit.*, p. 120.

⁴² N. Gudea, Al. Matei, *Despre fibulele romane fără analogii din Dacia Porolissensis. Probleme de cronologie și origine*, în „Acta Musei Porolissensis”, XVI, 1992, p. 301, pl. I/4.

⁴³ N. Gudea, *Castrul roman de la Bologa. Cercetările arheologice din anul 1970*, în „Studii și materiale de muzeografie și istorie militară”, 6, 1973, p. 54, fig. 20/1.

⁴⁴ S. Cociș, *op. cit.*, p. 121.

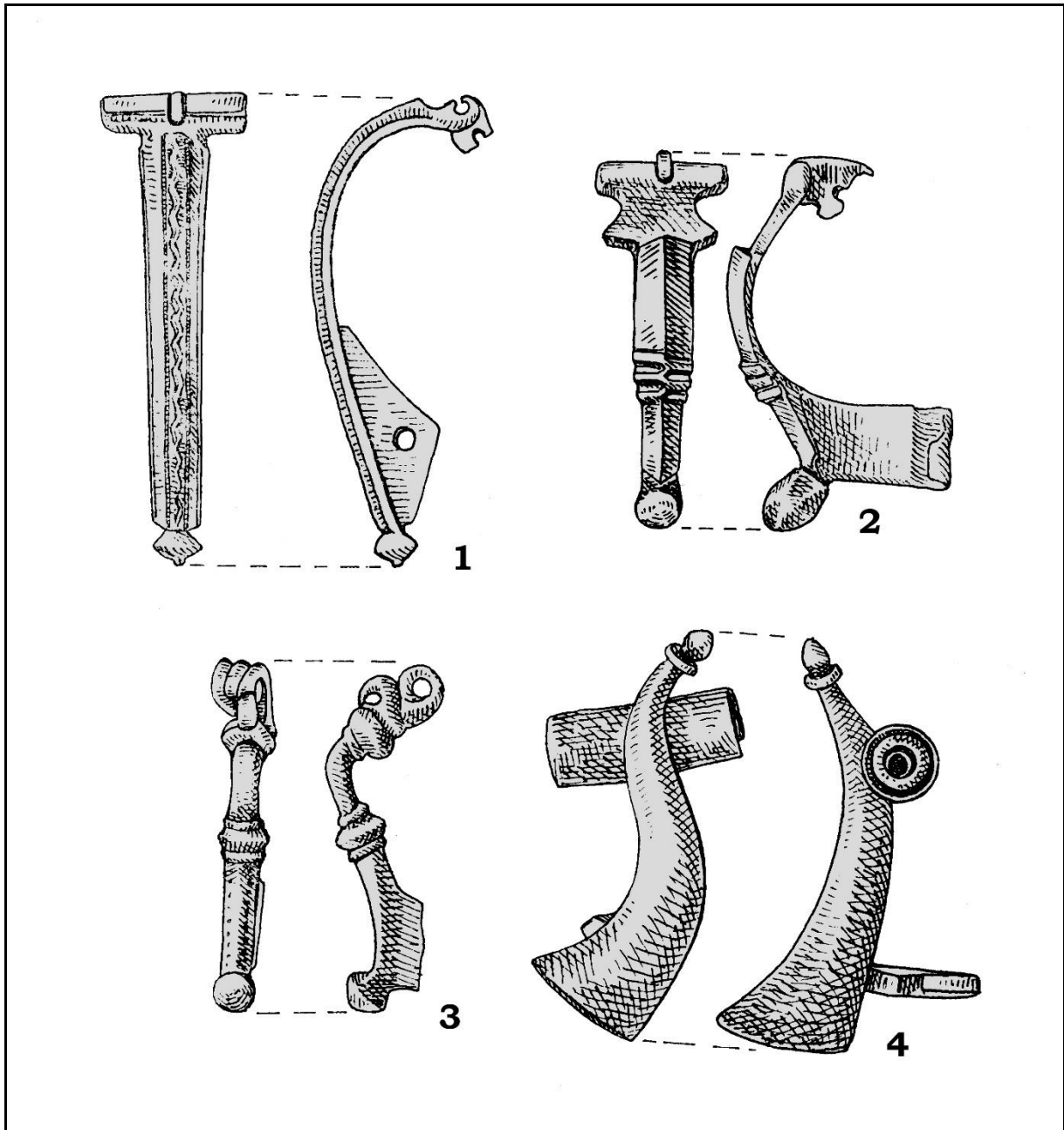

Fig. 1. Fibule descoperite la Barboși, provenind din colecția „Al. Nestor Măcellariu”
(fără scară, după I. T. Dragomir).

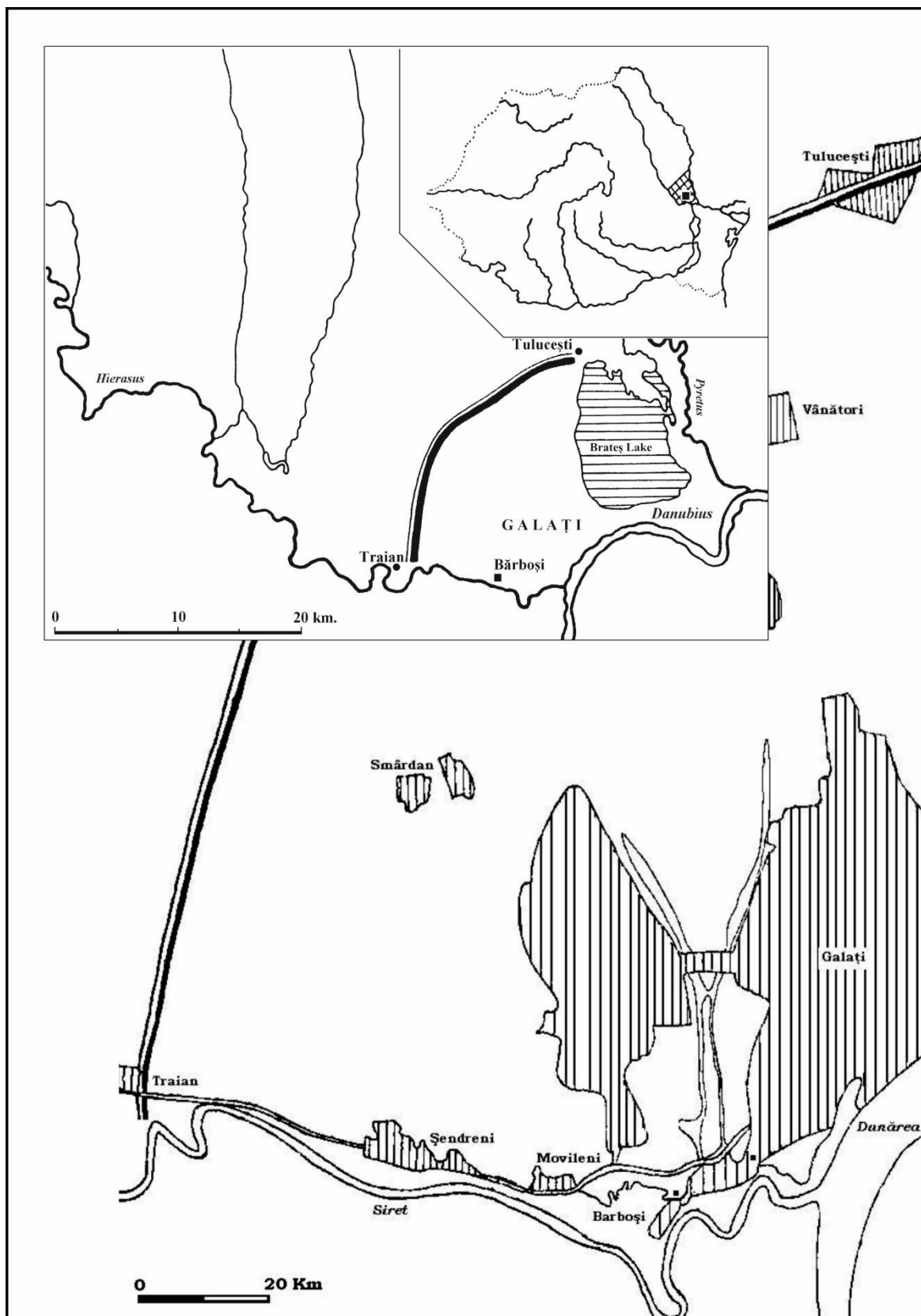

Fig. 2. Poziția fortificațiilor de la Barboși și zona romană de la nordul Dunării.